

Херсонський державний аграрно-економічний університет
Полтавська державна аграрна академія
Федерація аудиторів, бухгалтерів і фінансистів АПК України
Спілка економістів України
ПАТ «Райффайзен банк Аваль»

Збірник тез

Всеукраїнської науково-практичної Інтернет – конференції

«СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ»

12 листопада 2020 року (м. Херсон)

УДК 33(477)

Стратегічні пріоритети розвитку економічної системи України: зб. матеріалів Всеукр. наук. – практ. конф. / за ред. Танклевської Н.С. Херсон : ХДАУ, 2020. 264 с.

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції висвітлюють широкий спектр теоретичних і практичних питань розвитку економіки України. Тематика конференції охоплює питання дослідження сучасного стану економічних відносин та фінансової діяльності суб'єктів господарювання, управлінські та адміністративні аспекти розвитку підприємництва в Україні.

Призначено для науковців, викладачів, аспірантів, здобувачів вищої освіти, слухачів інститутів підвищення кваліфікації, спеціалістів з економіки та освіти.

*Капліна А.І. - к.е.н., доцент
Херсонський державний аграрно-економічний університет, м. Херсон*

АГРАРНА ЕКОНОМІКА ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ ФАКТОР СТАБІЛІЗАЦІЇ АГРОПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА

У теорії й господарській практиці актуальним є аналіз фінансових умов збільшення рентабельності сільськогосподарського виробництва, факторів підвищення рентабельності, використання яких дозволить аграрному сектору вийти з кризи й ефективно функціонувати. Без стійкого зростання сільськогосподарського виробництва неможливо створити раціональну структуру економіки. Тільки в цьому випадку можна мати бездефіцитний бюджет у країні, стійку гривню. В умовах кризи усі виробництва кинулися в сферу розподілу, намагаючись вийти до рівномірного споживання, не думаючи про зростання виробництва, підвищенні продуктивності праці. Тому темпи зростання виробництва продовольства будуть першим і самим складним бар'єром при перехід до ринку. Але, поки форми сільськогосподарського виробництва будуються на основі «неринкових» принципів, виникає небезпека нагромадження диспропорцій, що вимагають подальшого посилення «неринкових» інструментів регулювання й, в кінцевому результаті, ведуть до подальшого відхилення від рівноваги, що загрожує розвитку аграрного сектору економіки в цілому.

Різні аспекти проблем ефективності виробничої діяльності в сільському господарстві досліджувалися в класичній і сучасній науковій літературі: Ф. Кене, Дж. Кейнс, Р. Харрод, Е. Домар, Р. Солоу, К.Маркс, Борхунов Н. А., Сагайдак Є.А., Урусов В.Ф., Ушачев І.Г., М.Д. Кондратьєв, І.І. Лукінов, П.Т. Саблук. Окремі питання ефективності розвитку ринку сільськогосподарської продукції знайшли відбиття в роботах В.Гейця, Л.Нейкової, Д.Черваньова, М.Маліка, П.Музики, М.Садикова, А.Юзефовича, В.Трегобчука, Б.Й. Пасхавера, Андрющенко С.А., Голубєва А.В., Глебова І.П., Коваленко Г.Л.,

Корабейникова М.М., Переверзина Ю.Н., Сухоруковой А.М., Черняева А. А. і інших [1].

Глибокі структурні зміни в економічному механізмі господарювання призвели до появи великої низки проблем, які пов'язані з відтворенням у сільському господарстві: зниження родючості ґрунтів, руйнування матеріально-технічної бази, зменшення обсягів інвестицій, погіршення умов життя сільського населення, посилення демографічних проблем. Потребують удосконалення форми та методи державної підтримки аграрного сектора [2].

Прошло вже двадцять дев'ять років з часу, коли відбулися трансформації в організації аграрного виробництва, створення нових типів сільгоспвиробників, зміни бюджетної, податкової й цінової політики, фінансово-кредитного забезпечення, але, на жаль, механізм підвищення конкурентоспроможності аграрного сектора не запрацював в повній мірі.

За цей час деякі позитивні зрушення відбулись – виробництво валової продукції сільського господарства в порівняльних цінах зросло в 1,7 рази, у тому числі продукції рослинництва – в 1,5 рази, тваринництва – на 10,7 %. Виробництво продукції харчової та переробної промисловості практично подвоїлось [3].

Ключовими шляхами для підприємства, бажаючого розширити свою господарську діяльність – на сьогодні є збільшення рентабельності, тому що розширення можливе тільки в тому випадку, якщо на нього є засоби. Джерелом цих засобів можуть бути: прибуток підприємства, для цього необхідно функціонувати з певним рівнем рентабельності; кредит - для його повернення необхідно працювати із прибутком (як мінімум рівним відсотку по кредиту); зовнішні інвестиції, адже високорентабельне підприємство практично завжди більш привабливо для інвестора.

Таким чином, іншого виходу, ніж досягнення й збільшення рентабельності (або підтримки її на певному рівні), для розширеного відтворення виробничого

потенціалу сільськогосподарського підприємства не існує. Рентабельне виробництво - от та необхідна й достатня умова, при дотриманні якої воно можливе[4].

Для здійснення простого відтворення виробничого потенціалу необхідною умовою є досягнення беззбитковості. Якщо при цьому виробництво рентабельне, тобто ціна продукції перевищує її собівартість, то в цьому випадку при реінвестуванні частини прибутку буде відбуватися розширене відтворення виробничого потенціалу, тому що виручені засоби будуть направлятися на: підвищення оплати праці працівникам, оплату навчання й підвищення кваліфікації персоналу, тобто на розширене відтворення трудових ресурсів; розширену заміну зношених основних засобів, тобто на розширене відтворення виробничих фондів; розширене проведення агротехнічних заходів, внесення добрив і навіть на придбання нових земель, тобто на розширене відтворення земельних ресурсів; проведення інноваційної діяльності в області виробництва, менеджменту й маркетингу, тобто на розширене відтворення підприємницьких здібностей.

Підвищення ефективності виробництва сільськогосподарської продукції перебуває в прямій залежності від її стабільності. Забезпечення сталого розвитку виробництва - основа всієї системи відтворювальних відносин у сільськогосподарській галузі України.

Реальна можливість підвищення стійкості й ефективності виробництва сільськогосподарської продукції залежить, насамперед, від наукової обґрунтованості відповідних концепцій. Одночасно повинні бути забезпечені агроекологічна адресність і своєчасність наукових рекомендацій. Наука стає найважливішим фактором активного впливу на технологічний рівень розвитку галузі України.

Низький техніко-технологічний рівень оброблення зернових культур в Україні не дозволяє долати несприятливий вплив природних факторів,

здійснювати "точне землеробство", застосовувати досягнення науки й передового досвіду. Відсутність налагодженого механізму реалізації наукових розробок збільшується незатребуваністю їх українськими товаровиробниками, нерозвиненістю інформаційно-сервісної сфери.

В Україні висока залежність виробництва від кліматичного фактора, що збільшується низьким рівнем техніко-технологічного забезпечення, обумовлює значні перепади у врожайності й чергування щодо нетривалих циклів росту й спаду виробництва (табл.1).

Таблиця 1

Динаміка стійкості виробництва зерна в Україні (у всіх категоріях господарств)[6]

Роки	Валовий збір, тис.т			Розмах коливань	Амплітуда відхилень від середньорічного виробництва	
	середньорічний	max	Min		абсолютна, тис. т	відносна, %
2000-2004	33002,4	41809,0	20234,0	2,07	21575	65,4
2005-2009	40177,4	53290,0	29295,0	1,82	23995	59,7
2010-2014	47585,7	57234,8	38907,8	1,47	18327	38,5
2015-2019	58894,3	69136,2	52757,4	1,31	16378,8	27,8

Науку треба не тільки розбудовувати, але й створювати умови для впровадження її продукту. В Україні так і не розроблена державна стратегія, здатна здійснити перехід до стійкого, наукомісткого розвитку зернового господарства країни.

В умовах фінансової й організаційно-економічної слабкості українських товаровиробників вплинути на розвиток галузі можливо на основі найменш витратних напрямків наукового забезпечення виробництва: оптимізації технологій оброблення сільськогосподарських культур; впровадженню високопластичних, адаптивних до господарсько-економічних умов регіону,

екологічно стабільних сортів і гібридів; адаптованих систем взаємодоповнюючих сортів; раціонального розміщення зернових культур; цілеспрямованої селекційно-насінницької політики.

Здійснення цих напрямків повинне базуватися на основі пріоритетного використання агрофітоценозами невичерпних і поновлюваних ресурсів навколишнього середовища, диференційованого використання рослинами природних, техногенних і інших факторів виробництва, інакше кажучи, на основі забезпечення адаптивної стратегії галузі рослинництва й тваринництва.

Розвиток сільськогосподарського виробництва й підвищення його ефективності в сучасних умовах, як показує український і закордонний досвід, неможливий без підтримки з боку держави, особливо на регіональному рівні, безпосередньо наближеному до сільгоспвиробників [5].

Література

1. Добродомова Л.О. Обеспечение воспроизводственного процесса в сельском хозяйстве на основе активизации инвестиционной деятельности (на примере Оренбургской области): дис.. канд. экон. наук: 08.00.05/ Оренбург, 2004. 191с.
2. Макогон В.В. Економічна ефективність відтворення в сільському господарстві : дис... канд. экон. наук: 08.07.02 / Харківський національний аграрний ун-т ім. В.В.Докучаєва. Харків, 2006. 250с.
3. Статистичний щорічник України за 2007 рік [за редакцією Осауленка О.Г.] / Видавництво «Консультант». 2007.С.594.
4. Марченко Ю.В. Рентабельность как фактор расширенного воспроизводства производственного потенциала сельскохозяйственных предприятий. Политематический сетевой электронный научный журнал Кубанского государственного аграрного университета. 2005. № 14. С. 46-49.

5. Алабушев А.В., Анипенко А.В., Анипенко А.В. Научное обеспечение продуктивности, устойчивости и рентабельности зерновой отрасли России. Вестник Орловского государственного аграрного университета. 2008. Т. 10. № 1. С. 2-10.

6. Статистичний збірник "Сільське господарство України" за 2019 рік. – Державна служба статистики України. м.Київ, 2019 URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2006/sg/sg_rik/sg_u/zp_u.html (дата 21.09.2020)

*Карнаушенко А.С. – к.е.н., ст. викладач
Херсонський державний аграрно-економічний університет, м. Херсон*

СВІТОВІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МОЛОДІЖНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

У країнах, що розвиваються та країнах з перехідною економікою налічується приблизно 223 мільйони безробітних або частково зайнятих молодих людей у віці від 15 до 24 років [1]. Однак ринок праці в даних країнах пропонує обмежену кількість вакансій. За даними Міжнародної організації праці (далі МОП), в країнах з низьким та середнім рівнем доходів від 22% до 35% припадає на перспективну роботу від загальної кількості створених вакансій. Крім того, зростання кількості економічно-активного населення відбувається швидше ніж створення нових робочих місць, в зв'язку з цим підростаюче покоління не забезпечене роботою.

Наприклад, за даними African Development Bank Group, в Африці щорічно створюється понад 3 млн нових робочих місць, але даної кількості не вистачає, так як щорічно від 10 до 12 млн молодих людей починають шукати свою першу роботу [2]. Як наслідок, розвиток підприємництва стає ключовим елементом економічної та соціальної політики країн, що розвиваються та країн з перехідною